

uvodnik ■ *prologue* ■ *exordium*

PAVAO DANAS

Papa Benedikt XVI. svečanom molitvom večernje započeo je 28. lipnja. o. g. u bazilici sv. Pavla izvan zidina *Godinu sv. Pavla*. Slavimo 2000 godina od njegova rođenja. Zašto je Crkvi važno podsjetiti na njegov lik danas?

O Pavlu mnogo doznajemo iz Djela apostolskih. Praćenje njegova životnog puta od Stjepanove smrti, odnosno njegova vlastitog obraćenja kod Damaska pa sve do dolaska u Rim, kojim i završavaju Djela apostolska, najviše je obilježilo recepciju Pavlova lika kod vjernika. Svakako da je Pavlov lik prozeo ne samo povijest kršćanstva nego, prije svega, onog ranog koje je vidljivo i u samim novozavjetnim spisima. U osobitosti su Pavlova lika neke konfliktne situacije o kojima Luka ne govori. O njima doznajemo iz Pavlovih poslanica.

Konfliktne situacije

Iz Pavlovih poslanica doznajemo npr. da je zajednički život u Korintu bio pun dubokih kriza i da su vladali nategnuti odnosi između Pavla i zajednice. U Djelima apostolskom, koja izvješćuju o Pavlovu boravku u Korintu (usp. Dj 18), o tome se ništa ne govori. Slično je i sa sukobom u Antiohiji između Pavla i Petra glede obdržavanja židovskih propisa o jelu i slobode od Zakona (usp. Gal 2). Taj je sukob uzdrmao i Pavlov odnos s Barnabom. Luka samo spominje da njega i Ivana Marka Pavao nije htio povesti na putovanje jer ih je Ivan Marko napustio tijekom putovanja u Pergu Pizidijskoj (usp. Dj 15,38). Očito je da su u pozadini sukoba zapravo stajale različite teološke pozicije. Luka ne govori također ništa ni o kolekti oko koje su se Pavao i njegovi suradnici jako trudili. Oni su je smatrali vidljivim znakom zajedništva između etnokršćanskih zajednica i Jeruzalema. Pavao je pritom bio zabrinut hoće li taj znak kršćani Jeruzalema razumjeti i prihvatiti (usp. 2 Kor 8; Rim 15,31). Možda Pavlova pomoć nije bila tako dobro prihvaćena kako se on nadao. Luka želi pokazati početke Crkve i život kršćanskih zajednica u što ljepšem svjetlu i na taj način kršćanima svoga i budućeg vremena pružiti idealnu sliku za njihovo vlastito

nastojanje oko jedinstva pa zato ne spominje takve konfliktne situacije s obzirom na Pavla i njegovo djelovanje.

Pavlovo poslanje i evanđelje

Evo što nam o Pavlovu poslanju donosi dokument biskupskih konferencija Engleske, Walesa i Škotske *Sveto pismo – dar Božji* u br. 65: »Pavlove poslanice daju nam mnogo izravnije svjedočanstvo o njemu. Izvorne poslanice sv. Pavla napisane su davno prije prvog zapisanog evanđelja i stoga predstavljaju najranije spise Novog zavjeta. Pavao je potpuno uvjeren da je 'odlučen za evanđelje Božje' (Rim 1,1). Krist ga je pozvao propovijedati 'poslušnost vjere' svim narodima (Rim 1,5), među koje uključuje i narod u Rimu. Njih naziva 'miljenicima Božjim, pozvanicima, svetima' (Rim 1,7). Pavao je apostol pogana, naviješta vjeru u Krista 'Židovu najprije, pa Grku' (Rim 1,16). Za Pavla, Krist je ispunjenje Zakona (Rim 3,21-22; Gal 3,24-26). Kršćani, kršteni u nov život, žive po zakonu Duha (Rim 8,2). Kasnije će, u Poslanici Rimljanima, Pavao razmotriti teško pitanje Božjeg Saveza s Izraelom. Koristi sliku masline. Dok su neke grane, Židovi koji nisu prihvatili Krista, odlomljene, nove su 'mladice divlje masline', pogani, pricijepljene na maslinovo stablo Izraela (Rim 11,17). Bog i dalje ljubi one koji ne prihvaćaju Krista, 'ta neopozivi su dari i poziv Božji' (Rim 11,29). Pavao tako naviješta izvanredan dar novog života po vjeri koji nam je Krist donio svojom smrću i uskrsnućem, ali isto tako podsjeća da početke, odnosno korijene svoje vjere dugujemo Abrahamu i njegovu potomstvu (*Židovski narod* 36).«

Dokument se spomenutih biskupskih konferencija, govoreći o Pavlu, njegovu poslanju i evanđelju, zaustavlja u ovom broju, kako vidimo, na dvije poslanice, Galaćanima i Rimljanima. I jedna i druga su *magna charta libertatum* za nas vjernike. U čemu je naša kršćanska sloboda?

Pavao brani početak svojeg posebnog načina naviještanja evanđelja poganima; silno se suprotstavlja tome da kršćani koji su došli iz poganskih naroda budu prisiljeni asimilirati se sa Židovima. Smrt i uskrsnuće Kristovo oslobodili su ih tog zahtjeva. Bog je onaj koji šalje svoga Sina i svoga Duha (usp. Gal 4,4,6; Rim 8,3) sdvostrukom namjerom: osloboditi čovjeka iz vlasti grijeha (usp. Gal 4,4; Rim 8,3) i adoptirati ga kao baštinika, odnosno subaštinika Kristova (usp. Gal 4,7; Rim 8,17).

Objava misterija

U Pavlovim i deuteropavlovskim poslanicama nalazimo kontrast između misterija koji je skriven u prošlosti, a koji se sada otkriva (usp. 1 Kor 2,6-10; Kol 1,26s; Ef 3,4-7.8-11; Rim 16,25-27). Taj je skriveni misterij objavljen nama (usp. 1 Kor 2,10) i to nam je objavio Bog po Duhu. Poslanica Kološanima govori o otajstvu koje je otkriveno sada svetima (usp. Kol 1,26) i koje je objavio Bog. To otajstvo objavljeno je svetima, apostolima i prorocima (usp. Ef 3,5), i to u Duhu. Poslanica Rimljanima govori o očitovanju svim narodima i to po proročkim pismima (usp. Rim 16,26). Pavao je primio tu objavu, kako sam svjedoči u Gal 1,15-16: »Ali kad se Onomu koji me odvoji već od majčine utrobe i pozva milošću svojom, svidjelo otkriti mi Sina svoga da ga navješćujem među poganima ...« Dakle Pavlov je zadatak, prema toj Božjoj objavi, među poganima navješćivati Sina Božjega. Ali to je bio i zadatak apostola i proroka u prvim kršćanskim zajednicama, u čijem djelu vidimo i Pavla kao ravnopravnog suradnika i nastavljača. To je Pavao i zapisao da bismo i mi kao čitatelji mogli sudjelovati u njegovu razumijevanju objave (usp. Rim 16,26; Ef 3,3-4), a u deuteropavlovskim poslanicama autori smatraju da je njihova interpretacija pavlovske tradicije dio objave koje je Pavao bio dostojan. Autor Poslanice Efežanima u 3. i 6. poglavlju sugerira da je naš pristup Pavlu moguć po njegovim poslanicama.

Apostol Crkve

Upravo su deuteropavlovske poslanice pokušaj refleksije Pavlove misli i nauka kao i nekih njegovih učenika s nakanom da se razumije jedna Crkva (usp. Ef 3,2-3a.5-6). Otajstvo koje je objavljeno sada u Duhu njegovim svetim apostolima i prorocima tiče se pogana kao subaštinka i udova istoga »tijela« i sudionika obećanja u Kristu Isusu – po evanđelju. Ovaj prefiks »su-« pokazuje da su pogani dobili spasenje jednako kao i Židovi s kojima su sada sjedinjeni u jednu Crkvu (usp. Ef 2,11-22). Među njima nema više razlike. Baština ukazuje na sadašnjost. A slika tijela, tj. Crkve, pokazuje da su pogani njezini životno važni udovi. Sudionici obećanja bili su do sada samo Židovi. Kad su i pogani primili Duha Svetoga, ispunjeno je obećanje (usp. Ef 1,13). To se dogodilo u Kristu Isusu po evanđelju. Evanđelje je sredstvo kojim je izgrađena Crkva jer navještaj saziva ljude u zajednicu. Krist je posrednik toga otkupiteljskog događaja i glava, zaglavni kamen, poveznica po kojoj se takvo spasenjsko okupljanje događa.

Takva je refleksija, kad Pavao nije više živ, pokazatelj da Pavao nije bio samo apostol pogana nego i apostol Crkve. Na nama – Crkvi jest da čitajući i studirajući Pavla bolje razumijemo svoju prošlost i svoju sadašnjost. I to ne bismo smjeli ograničiti samo na Godinu sv. Pavla nego na cijeli svoj život. Jer je, kako je rekao kod otvaranja Pavlove godine patrijarh carigradski Bartolomej I., riječ o čovjeku »koji je uspostavio vezu između grčkog jezika i rimskog mentaliteta svoga vremena, oslobodivši kršćanstvo jedanput zauvijek od svake mentalne uskoće i oblikovavši zauvijek katolički temelj ekumenske Crkve«.

Mario Cifrak